

Інформація про особливості оформлення гуманітарної допомоги у звичайний період (без застосування особливостей оформлення гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану)¹

Матеріали підготовано на запит Міністерства розвитку громад та територій України Державною митною службою України. Автори висловлюють щирю подяку керівникам та фахівцям ДМС України за виконану роботу.

Щодо застосування заходів нетарифного регулювання повідомляємо.

Законом України від 27.02.2014 р. № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» (далі – Закон № 794) встановлено, що Кабінет Міністрів України на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, видає обов'язкові для виконання акти – постанови і розпорядження (ч. 1 ст. 49 Закону № 794).

При цьому, акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру видаються у формі постанов Кабінету Міністрів України (ч. 2 ст. 49 Закону № 794), акти Кабінету Міністрів України з організаційно-розпорядчих та інших поточних питань видаються у формі розпоряджень Кабінету Міністрів України (ч. 3 ст. 49 Закону № 794).

Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України є підзаконними нормативно-правовими актами, які приймаються на підставі закону, відповідно до закону і в порядку його виконання.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Верховною Радою України прийнято Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» (далі – Закон № 2142-IX), яким внесено зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України, в тому числі до Митного кодексу України. Зокрема, Законом № 2142-IX доповнено розділ XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України пунктами 9¹¹-9¹⁴, якими, серед іншого, встановлено, що:

тимчасово, на період з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану», але не раніше 1 квітня 2022 року, до припинення чи скасування воєнного стану на території України, пропуск та митне оформлення товарів, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України для вільного обігу, за рішенням Кабінету Міністрів України дозволяється пропуск через митний кордон України та/або випуск відповідно до заявленої мети окремих товарів, щодо яких відповідними законами встановлені обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України, без надання відповідних дозвільних документів та/або за відсутності відомостей про включення (виключення) таких товарів до (з) відповідного реєстру у формі електронних документів, засвідчених електронним цифровим підписом, які підтверджують дотримання встановлених обмежень щодо переміщення таких товарів через митний кордон України, якщо використання таких дозвільних документів та/або відомостей для здійснення митних формальностей передбачено законами України. Звільнення від подання дозвільних документів та/або відомостей, які підтверджують дотримання встановлених обмежень щодо переміщення таких товарів через митний кордон України для здійснення митних формальностей не означає звільнення від дотримання встановлених відповідними законами заборон та/або обмежень щодо використання та/або обігу відповідних товарів на митній території України (пп. 3 п. 9¹¹ розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення»);

тимчасово, на період до припинення чи скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, Кабінет Міністрів України може встановлювати випадки, у яких заборони та обмеження, встановлені статтями 196 та 197 Митного кодексу України, не застосовуються, крім випадків, якщо такі заборони та обмеження встановлені міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (пп. 5 п. 9¹² розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення»).

Отже, Законом № 2142-IX Кабінет Міністрів України уповноважено приймати відповідні рішення з питань, передбачених, зокрема, пп. 3 п. 9¹¹ та пп. 5 п. 9¹² розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України.

¹ Інформація актуальна станом на жовтень 2022 року.

Закон № 2142-IX набув чинності 05.04.2022 р. Статтею 58 Конституції України встановлено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Враховуючи викладене, повноважень приймати рішення в рамках Закону № 2142-IX Кабінет Міністрів України набув з моменту набрання чинності зазначеним законом.

Стосовно нормативно-правових актів, якими регулюються зазначені питання, в межах компетенції інформуємо про таке.

За приписами ст. 270 Митного кодексу України правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються цим Кодексом та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим кодексом України з урахуванням особливостей, що визначаються цим Кодексом.

Відповідно до Митного кодексу України та Податкового кодексу України при ввезенні товарів на митну територію України сплачуються ввізне мито, податок на додану вартість та акцизний податок.

Ставки ввізного мита встановлено Законом України від 04 червня 2020 року № 674-IX «Про Митний тариф України».

Звільнення від оподаткування товарів ввізним митом визначено статтями 282, 287 та розділом XXI Митного кодексу України.

Крім того, звільнення від оподаткування митом або поетапне зниження ставок мита згідно з тарифними графіками передбачено міжнародними угодами про вільну торгівлю за умови дотримання вимог, визначених цими угодами.

На сьогодні Україною укладено багатосторонні та двосторонні угоди про вільну торгівлю з такими країнами світу:

ЄС, державами ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн), Республікою Північна Македонія, Чорногорією, Грузією, Канадою, Державою Ізраїль, Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії, державами СНД (Азербайджанська Республіка, Республіка Вірменія, Республіка Казахстан, Киргизька Республіка, Республіка Молдова, Республіка Таджикистан, Туркменістан, Республіка Узбекистан, Республіка Білорусь).

Згідно зі статтею 273 Митного кодексу України при вивезенні українських товарів за межі митної території України сплачується вивізне мито.

Частиною 7 ст. 280 Митного кодексу України визначено, що вивізне мито нараховується за ставками, встановленими законами, зокрема:

- 1) Законом України від 07.05.1996 р. № **180/96-ВР** «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину»;
- 2) Законом України від 10.09.1999 р. № **1033-XIV** «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур»;
- 3) Законом України від 24.10.2002 р. № **216-IV** «Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів»;
- 4) Законом України від 13.12.2006 р. № **441-V** «Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням»;
- 5) Законом України від 03.06.2008 р. № **309-VI** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (природний газ).

Увага! З інформацією щодо оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон України, можна ознайомитися на вебпорталі «Єдине Вікно» за адресою: cabinet.customs.gov.ua.

Водночас, відповідно до п. 224 частини четвертої Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 459, забезпечує реалізацію єдиної митно-тарифної політики, готує пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази з питань митно-тарифного регулювання відповідно до покладених на нього завдань Мінекономіки.

Також надаємо перелік законів України з посиланням на відповідні статті, якими встановлено заборони та обмеження на переміщення окремих товарів через митний кордон України.

Перелік законів України з посиланням на відповідні статті, якими встановлено обмеження на переміщення окремих товарів через митний кордон України:

1. Закон України від 15.02.1995 р. № **60/95-ВР** «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» (стаття 24).
2. Закон України від 22.12.1998р. № **332-XIV** «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» (статті 15, 16).
3. Закон України від 08.09.2005 р. № **2860-IV** «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» (стаття 3).
4. Закон України від 21.09.1999 р. № **1068-XIV** «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (стаття 13).
5. Закон України від 20.02.2003 р. № **549-IV** «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» (стаття 21).
6. Постанова Національного банку України від 02.01.2019 № 3 «Про затвердження Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей» (пункти 9, 12, 13).
7. Закон України від 08.02.1995 р. № **39/95-ВР** «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (стаття 59).
8. Закон України від 16.12.2020 р. № **1089-IX** «Про електронні комунікації» (стаття 64).
9. Закон України від 05.06.1997 р. № **318/97-ВР** «Про видавничу справу» (стаття 281).
10. Закон України від 05.03.1998 р. № **187/98-ВР** «Про відходи» (частина п'ята статті 341).
11. Закон України від 09.04.1999 р. № **591-XIV** «Про рослинний світ» (стаття 32).
12. Закон України від 13.12.2001 р. № **2894-III** «Про тваринний світ» (стаття 53).
13. Закон України від 07.02.2002 р. № **3055-III** «Про Червону книгу України».
14. Закон України від 08.07.2011 р. № **3677-VI** «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» (стаття 35-1).
15. Закон України від 31.05.2007 р. № **1103-V** «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» (стаття 16).
16. Закон України від 02.03.1995 р. № **86/95-ВР** «Про пестициди і агрохімікати» (стаття 4).
17. Закон України від 06.07.2005 р. № **2739-IV** «Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів» (статті 2, 3).
18. Закон України від 16.04.1991 р. № **959-XII** «Про зовнішньоекономічну діяльність» (стаття 16).
19. Закон України від 19.12.1995 р. № **481/95-ВР** «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» (стаття 15).

Також слід звертати увагу на перелік законів України з посиланням на статті, якими встановлено заборону на переміщення окремих товарів через митний кордон України:

1. Закон України від 15.02.1995 р. № **60/95-ВР** «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» (статті 2, 13).
2. Закон України від 20.11.2003 р. № **1296-IV** «Про захист суспільної моралі» (стаття 6).
3. Закон України від 06.04.2000 р. № **1645-III** «Про захист населення від інфекційних хвороб» (стаття 28).
4. Закон України від 13.12.2001 р. № **2894-III** «Про тваринний світ» (стаття 53).
5. Закон України від 21.09.1999 р. № **1068-XIV** «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (статті 14, 22)
6. Закон України від 08.09.2005 р. № **2860-IV** «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» (статті 2, 21).
7. Закон України від 14.12.2004 р. № **2231-IV** «Про заборону репродуктивного клонування людини» (стаття 3).
8. Закон України від 05.05.1999 р. № **619-XIV** «Про металобрухт» (стаття 9).